

<https://doi.org/10.28925/2311-259x.2026.1.12>
УДК 791.43:316.77(477)

Олена Росінська

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Берестейський просп., 54/1, Київ, 03057, Україна
 <https://orcid.org/0000-0003-4460-0668>
helenrosinska@gmail.com

РЕАКЦІЇ ГЛЯДАЧІВ НА ФІЛЬМ «ЮРИК»: СПРИЙНЯТТЯ ХУДОЖНЬОГО І ДОКУМЕНТАЛЬНОГО В СУЧАСНОМУ МЕДІАПРОСТОРИ

Актуальність дослідження визначається тим, що сучасне кіно про війну дедалі частіше поєднує риси художнього та документального, і в цьому контексті художнє кіно постає як особливий для глядача тип медіаконтенту, що демонструє специфіка глядацької реакції на нього. Фільм «Юрик», творці якого прагнули показати долю українських дітей на тлі трагедії Маріуполя, викликав широкі дискусії, зокрема критику щодо достовірності зображених подій. Предметом дослідження в публікації, отже, є реакції глядачів на фільм як медіаконтент, а ключовою проблемою — вивчення механізмів сприйняття, які спричиняють стирання межі між художнім і документальним, а також аналіз сприйняття художнього фільму із застосуванням критеріїв журналістського стандарту достовірності, за яким зазвичай оцінюють суто журналістський продукт. Метою статті є виявлення психологічних, медіакомунікативних і культурних чинників, що зумовили неоднозначну реакцію глядачів на фільм «Юрик», а також аналіз меж між художньою й документальною правдою в сприйнятті сучасного аудіовізуального контенту, пов'язаного з воєнною тематикою.

Методологічною основою дослідження став контент-аналіз рецензій і відгуків глядачів, окремих коментарів глядачів у соціальних мережах та на публічних онлайн-платформах, що уможливило систематизування позитивних, негативних і нейтральних реакцій, а також ідентифікування ключових критеріїв, за якими глядачі визначають «реальність» показаних подій та відповідно художню цінність фільму.

У результаті дослідження зроблено висновок, що особистий досвід глядачів, їхня емоційна включеність та автобіографічна близькість до теми війни значною мірою впливають на сприйняття фільму не як художнього, творчого продукту, а як документальної фіксації війни. Більшість рецензій і коментарів мешканців Маріуполя й учасників бойових дій указують на невідповідність художньої реконструкції фактичним подіям, що підкреслює потребу враховувати журналістські стандарти навіть у художньому кіно.

Новизна дослідження полягає у виявленні закономірностей у процесі «злиття» художнього й документального, а також у приверненні уваги до стирання межі між різними типами медіаконтенту.

Ключові слова: глядач; художній фільм; документальне; війна; медіаконтент; сприйняття; журналістські стандарти; контент-аналіз; етичне представлення; «Юрик».

Постановка проблеми. Війна, яку розв'язала росія в Україні, уже з 2023 року активно відображається у вітчизняному художньому кіно, що є важливим і для фіксації її ключових подій у їх емоційному переживанні для внутрішньої аудиторії, і для взаємодії зі зовнішньою аудиторією, для якої події в інших країнах реальні рівно настільки, наскільки вони представлені в медіапросторі.

Український кінематограф, починаючи з 2023 року, створює досить багато художніх фільмів і серіалів про війну росії в Україні, цей необхідний і для глядача теперішнього, і для майбутнього процес пов'язаний також із великою відповідальністю, оскільки, відображаючи поточні події, режисер взаємодіє з потужними психологічними тригерами глядача, який зараз ці події переживає. Глядач у такому процесі стає дуже вимогливим, реагує на контент емоційно і сприймає

події художнього кіно крізь призму власного досвіду, свіжої травми.

Фільми, присвячені поточним подіям війни, часто поєднують художнє та документальне зображення, що спричиняє стирання межі між вигаданим і реальним. Цей ефект особливо помітний серед аудиторії, чий особистий досвід або досвід близьких прямо пов'язаний із війною.

Дослідження в галузі медіапсихології та теорії наративу демонструють, що емоційна залученість, ідентифікація з персонажами значно посилюють сприйняття художнього твору як правдивого. Зокрема, М. Грін і Т. Брок у межах теорії *transportation into narrative worlds* (Green & Brock, 2000) показали, що глядачі, які емоційно занурюються в сюжет, частіше оцінюють його як достовірний, навіть якщо він є художньою реконструкцією. Дослідники запропонували поняття *transportation* —

стан глибокого занурення в наратив, коли аудиторія емоційно й когнітивно «переміщується» в художній світ. Під час цього процесу знижується критичне мислення, а вплив на переконання і ставлення людини зростає. Дослідники вказували, що особиста релевантність сюжету є одним із ключових чинників, які підсилюють цей ефект: якщо історія має точки дотику з власним досвідом глядача, він сприймає її як «реальну» і правдоподібну. Таким чином, аудиторія може зосереджуватись на відповідності наративу фільму тому, що вона переживає, і в разі невідповідності відчує незадоволення побаченим, роздратування від невідповідності зовнішньої та внутрішньої картин.

Аналогічні висновки робить М.-Л. Райан (Ryan, 2001), досліджуючи *immersive narrative*, де емоційна автентичність наративу може переважати над його фактичною точністю.

Інший дослідник, Й. Ігартуа (Igartua, 2010), показав, що ідентифікація з героєм, який переживає подібні події до тих, що знайомі самому глядачеві, поглиблює занурення й емоційний вплив, натомість Н. Тал-Ор і Й. Коен (Tal-Or & Cohen, 2010), які розмежовують поняття *identification* (психологічного ототожнення з героєм) і *transportation*, визнають, що в реальних умовах вони часто поєднані. Саме коли сюжет «звучить особисто», глядач ніби припиняє бути зовнішнім спостерігачем і стає внутрішньою частиною наративного світу.

Досліджуючи специфіку рефлексії та зв'язок між емоційною інтенсивністю й автобіографічною релевантністю, дослідники вказують на те, що історії, які нагадують власний життєвий досвід аудиторії, викликають глибші емоційні реакції та сильніше впливають на зміну переконань. Так, А. Бартш і Т. Гартман (Bartsch & Hartmann, 2017) зазначають, що подібні сюжети провокують не тільки емпатію, а й когнітивне осмислення власного досвіду — вони спонукають до інтроспекції. У такі моменти межа між художнім та особистим стирається, фільм стає «дзеркалом» внутрішнього досвіду глядача.

У сучасних гуманітарних дослідженнях (LaCapra, 2001; Caruth, 1996; Hirsch, 2012) зазначається, що травматичний досвід неможливо передати без його певного переосмислення, адже він виходить за межі звичного мовного чи візуального представлення. Тому будь-яке мистецьке осмислення таких подій неминуче є інтерпретацією — реконструкцією пам'яті, а не її буквальним відтворенням. У цьому контексті митець, який працює з воєнною або соціальною травмою, опиняється між двома вимірами правди: фактичною (історичною) й емоційною (переживальною). Саме спроба знайти баланс між ними визначає характер етичної напруги навколо подібних творів.

Отже, дослідження свідчать, що коли кіно або оповідь тематично перегукуються з власними переживаннями чи цінностями людини, вони сприймаються не як вигадка, а як особистісно значущий досвід, а в такому стані зникає межа між

художнім і реальним, що підсилює емоційний вплив, ідентифікацію та потенціал переконання.

Для людей, які пережили бойові дії, окупацію чи інші травматичні події, художнє зображення війни активує спогади й емоції, що збігаються з показаними на екрані подіями. У таких випадках фільм сприймається не лише як художнє осмислення, а як свідчення, близьке до документальної правди. Це явище має кілька важливих наслідків: воно впливає на колективну пам'ять, формує емоційну реакцію та моральну оцінку подій, а також порушує етичні питання щодо достовірності та репрезентації пережитого.

Таким чином, дослідження сприйняття художніх фільмів про поточні події війни дає змогу зрозуміти, яким чином особистий досвід аудиторії взаємодіє з медіанаративом, як формуються оцінки достовірності та як мистецтво впливає на пам'ять і емоції тих, хто переживає війну. Вивчення цього феномену є актуальним і для психології сприйняття, і для комунікаційних та культурологічних досліджень.

Метою статті є виявлення психологічних, медіакомунікативних, культурних чинників, що зумовили неоднозначну реакцію глядачів на фільм «Юрик», а також аналіз меж між художньою й документальною правдою в сприйнятті сучасного аудіовізуального контенту, пов'язаного з воєнною тематикою.

Завдання дослідження: охарактеризувати контекст появи фільму «Юрик» і соціальну чутливість українського медіапростору в період війни; здійснити аналіз глядацьких реакцій (відгуків, соціальних мереж, публікацій у медіа) з погляду етичної, естетичної та психологічної відповідності між представленою подією й досвідом очевидців; окреслити межі художнього і документального в сучасному українському кінематографі, зокрема у відображенні травматичного досвіду війни; визначити характер взаємовпливу глядача й автора у формуванні суспільних уявлень про історичну правду через медіа.

Реалізації цих завдань сприяє використання таких наукових **методів дослідження:** контент-аналізу для систематизації глядацьких коментарів, публікацій у медіа (*MRPL.City*, *УНІАН*, *Суснільне*, *Детектор Медіа*); порівняльного аналізу для зіставлення українського кейсу з аналогічними міжнародними реакціями (наприклад, навколо *The Deer Hunter*, *United 93* тощо); методу психологічної інтерпретації (*reception analysis*) для вивчення динаміки глядацького сприйняття та емоційної реакції на медіаподію; дескриптивно-аналітичного методу для комплексного опису й узагальнення отриманих спостережень у межах етичного та комунікативного контексту сучасного мистецтва.

Основна частина. Прем'єра фільму «Юрик» відбулась на каналі *СТБ* в серпні 2023 року, у першому варіанті фільму було вказано, що він заснований на реальних подіях, і справді сюжет фільму

пов'язаний із подіями в Маріуполі 2022 року. Фільм показали до Дня Незалежності України, і він привернув увагу глядача, давши досить високий показник оглядальності — став найкращою програмою дня та лідером слоту з часткою 15,1 (аудиторія: 18–54, міста, 50+) та 19,3 (аудиторія: жінки 35–54). Фільм увійшов до п'яти найкращих програм Дня Незалежності України 2023 року (СТБ, 2023b).

Рис. 1. Презентаційне зображення фільму «Юрик»

Одразу після прем'єри фільму «Юрик» у публічному просторі розгорнулася хвиля критичних реакцій, зумовлена тим, як стрічка зображує окупацію Маріуполя. Ось кілька прикладів медіаматеріалів в українських медіа, що визначають характер громадської реакції на фільм:

- як зазначає *Лівий берег* у статті Алли Самойленко, обговорення фільму стало «тестом на етичну чутливість суспільства» (Самойленко, 2023);
- за інформацією *Суспільне Культура*, саме після виступів маріупольських активістів питання про стрічку було передано до державних інституцій (Луценко & Яковленко, 2023);
- глядачі називали «Юрика» «плювком у душу всьому Маріуполю», наголошуючи на викривленні реальності (Гулій, 2023a);
- продюсери фільму пояснили, що твір має художній характер (Гулій, 2023b);
- відзначено в аналітичному огляді *BBC News Україна*, глядацьке обурення мало соціальний підтекст (BBC News Україна, 2023);
- за спостереженням *Детектор медіа*, скандал навколо фільму привів до реакції парламентських структур (Баранівська, 2023);
- у публікації того ж видання повідомлялося, що після суспільної критики канал СТБ вибачився (Буняк, 2023);
- журналістка Лена Чиченіна називає ефект фільму «прикладом медіаманіпуляції через емоцію» (Чиченіна, 2023);
- *ТСН* описала хвилю критичних коментарів після прем'єри (Коробова, 2023);
- як повідомив *Обозреватель*, дискусія поширилася на політичний рівень (Кравчук, 2023);
- у відкритій заяві продакшну «Основа фільм» підтверджено, що фільм знято з показу (Куц, 2023);

– за інформацією *Перший Західний*, експертка Алевтина Шевцова назвала його «неправдивою історією того, що відбувалося в Маріуполі» (*Перший Західний*, 2023, 02:44);

– про зняття стрічки та початок редагування повідомило видання *Район.Культура* (2023).

Значна частина глядачів, серед яких були безпосередні свідки цих подій, люди, які дивом врятувалися з міста, висловили обурення тим, що екранне відтворення дійсності не відповідало їхнім особистим спогадам і травматичному досвіду. У соціальних мережах і офіційних медіа цей аспект став осередком жвавих обговорень: реципієнти активно порівнювали представлену у фільмі художню візію з реальними подіями, закидаючи авторам спрощення, естетизацію або недоречну дистанційованість. Подібна реакція ілюструє феномен, описаний у дослідженнях М. Грін, Т. Брока (2000) та М.-Л. Райан (2001), коли особиста дотичність до теми підсилює емоційний відгук і спричиняє стирання межі між художнім та фактичним. У випадку «Юрика» таке зіставлення власної пам'яті з екранною інтерпретацією породило гостре відчуття дисонансу — глядачі вимагали не просто емоційної автентичності, а етичної й документальної точності. Таким чином, фільм став тригером суспільної напруги, водночас відкривши дискусію про моральну відповідальність мистецтва в зображенні воєнної травми та колективного болю.

Суспільний резонанс викликали насамперед розбіжності між кінематографічним образом життя під час облоги та задокументованими фактами реального досвіду населення.

У фільмі показано наявність порівняно зручних, облаштованих підвалів з освітленням, теплом і запасами ресурсів, тоді як очевидці описують темні, сирі, переповнені укриття без електрики й води. Демонстрація сирен, телефонного зв'язку, процесу купівлі хліба чи евакуаційних автобусів ОБСЕ також суперечить задокументованим свідченням: у місті зв'язок зник ще на початку березня 2022 року, продуктів не було, а місія ОБСЕ покинула Маріуполь ще до початку масового штурму (Яковленко & Луценко, 2023).

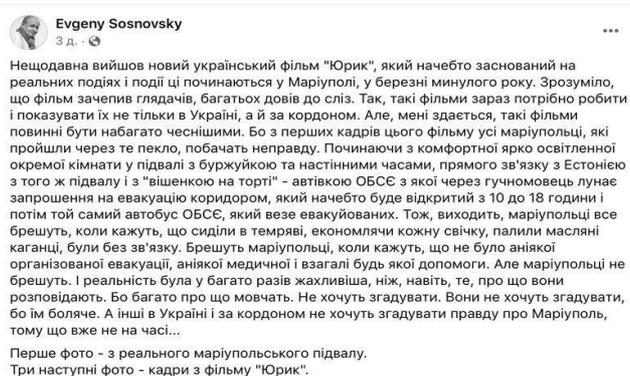

Рис. 2. Приклад коментаря глядача фільму в соцмережах¹ (Яковленко & Луценко, 2023)

¹ Дописи автора і коментарі – на сторінці в мережі Facebook: <https://www.facebook.com/profile/100002348873259>

Такі спотворення глядачі розцінюють як емоційну неправдивість, оскільки, за М.-Л. Райан (2001) та М. Грін і Т. Брокком (2000), автентичність у медіанаративах сприймається не лише як художня, а і як етична категорія, що визначає рівень довіри до фільму, фактично до такого матеріалу застосовується журналістський стандарт достовірності,

фактичної відповідності, незважаючи на те, що йдеться про художній фільм. У цьому контексті брак документальної точності в «Юрику» спровокував хвилю суспільного обурення й дискусію про відповідальність митця в репрезентації воєнної пам'яті.

Більш узагальнено відгуки на фільм «Юрик» наведено в таблиці 1.

Таблиця 1. Відгуки на фільм «Юрик»

Тип відгуку	Приклади реакцій	Джерело / група
Негативні	Фільм «спотворює реальність», показуючи надто «легкі» підвали, організовану евакуацію, гуманітарні місії, яких не було	Маріупольці, очевидці подій (MRPL.City, УНІАН)
	«Це плювок у душу Маріуполю» — фільм виглядає як «відбілювання трагедії»	Маріупольці (УНІАН)
	«Фільм базується на брехні» — захисники міста заявляли, що евакуації в такому вигляді не було	Військові з підрозділів, що обороняли Маріуполь (MRPL.City)
	«У фільмі неправдиво показано блокаду, люди виживали інакше»	Коментарі маріупольців у соцмережах, медіа ²
	Продюсерка фільму у відповідь на зауваження «лише погіршила ситуацію», — реакція на її висловлювання	УНІАН
	Позиціонування «на реальних подіях» спричинило глибоку образу, бо художній сюжет не відповідає історичній правді	Глядачі, журналісти ³
Позитивні	«Це маніпуляція, а не фільм про Маріуполь». Люди вимагали прибрати назву міста	Флешмоб маріупольців #СтопЮрик (MRPL.City, 2023b)
	Декому сподобалась ідея показати історію дитини на війні, емоційний акцент на особистому досвіді	СТБ (2023b)
	Деякі критики вважали, що фільм — це художня інтерпретація, він не обов'язково має бути документальним відтворенням	(Пянтковський, 2023)
	Дехто відзначав гру дитини-актора та загальну спробу привернути увагу до теми війни очима цивільних	Наприклад, про це зазначено в публікації (Яковленко & Луценко, 2023)
	Творці фільму позитивно сприйняли можливість покращити проєкт і погодились внести зміни (дати дисклеймер, видалити згадки про Маріуполь)	Продакшн фільму
	Деякі коментатори підкреслювали, що фільм може стати «доступнішим» для міжнародної аудиторії після переробки	Наприклад, про це зазначено в публікації (Горлач, 2023)

Гостра суспільна реакція на сюжет фільму «Юрик» виявила не лише суперечність між авторським баченням та історичною достовірністю, але й більш загальне явище — глибоку емоційну залученість глядача, коли художнє відтворення травматичного досвіду сприймається як особистий дотик до власної пам'яті. Така реакція свідчить про те, що мистецький контент, який апелює до пережитої колективної чи індивідуальної травми, набуває особливого статусу — він перестає бути лише предметом естетичного сприйняття й переходить у площину емоційного співпереживання та реконструкції власного досвіду. Тому будь-яке спотворення або спрощення болісної дійсності викликає не естетичну, а психоемоційну протидію — як форму самозахисту пам'яті. У випадку з «Юриком» ця реакція глядачів засвідчила, наскільки глибоко війна інтегрована в суспільну свідомість і наскільки чутливо українське суспільство сприймає будь-які художні інтерпретації власного колективного болю.

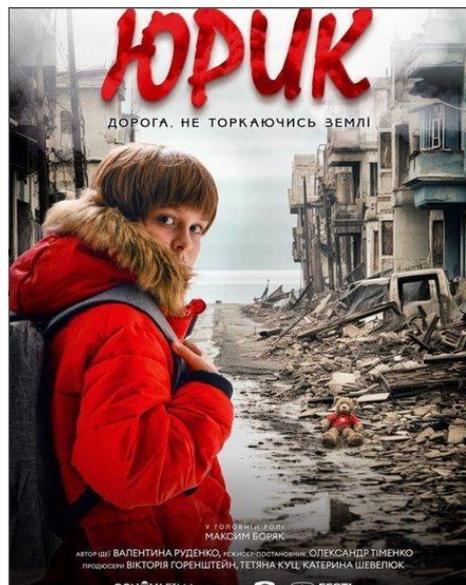

Рис. 3. Коментарі глядачів фільму в соцмережах

Показовим прикладом подібної суспільної реакції став фільм *The Deer Hunter* («Мисливець на оленів», 1978, реж. Майкл Чіміно), який після прем'єри й особливо після отримання премії «Оскар» (1979) викликав гостру полеміку в американському суспільстві. Ветеранські організації США звинувачували авторів картини в спотворенні досвіду війни у В'єтнамі та расистських стереотипах

² Докладніше – на сторінках медіа і журналістів у мережі Facebook: <https://www.facebook.com/profile/100001369420570/search/?q=%D1%8E%D1%80%D0%B8%D0%BA;>

<https://www.facebook.com/profile/100094107368982/search/?q=%D1%8E%D1%80%D0%B8%D0%BA>

³ Там само.

у зображенні в'єтнамців, зокрема сцені «російської рулетки», яка не мала документальних підтверджень⁴. Перед кінотеатрами в Лос-Анджелесі та Нью-Йорку відбувалися масові протести ветеранів і членів азійсько-американських спільнот, що розцінювали фільм як образливий і неетичний у трактуванні трагедії війни. Як показують численні дослідження, здійснені при аналізі художнього відтворення війни у В'єтнамі, мистецьке осмислення воєнної травми може сприйматись як посягання на справжність їхнього досвіду, що

може існувати розрив між тим, як проживали війну очевидці, і тим, як це показано в мистецтві (Рове, 1991). Така ситуація, як і у випадку з українським фільмом «Юрик», демонструє, що емоційна автентичність у зображенні колективних травм нерідко переважає над художніми умовностями, визначаючи рівень суспільної довіри до кінематографічного нарративу.

Більш докладно негативні відгуки на фільм проаналізовано в таблицях 2 і 3 з визначенням джерел, які найбільше на це вказували.

Таблиця 2. Найважливіші джерела з негативною реакцією / критикою

Джерело	Що сказано / в чому критика
MRPL.CITY — «Фільм "Юрик": чому мариупольців обурило нова прем'єра»	Очевидці блокади та переселенці з Маріуполя назвали фільм «спотворенням правди». Наприклад: «...комфортна яскраво освітлена кімната у підвалі, <...> автівка ОБСЄ, <...> евакуація» — такого в Маріуполі не було (MRPL.City, 2023a)
MRPL.CITY — «Як зняти з прокату фільм "Юрик": мариупольці запускають флешмоб і створюють петицію»	Мариупольці вимагали зняти фільм із показу, аргументуючи, що стрічка «перекрутила і спотворила події», які насправді відбувались у місті (MRPL.City, 2023b)
UNIAN / УНІАН — «Навколо військової драми "Юрик" розгорівся скандал: мариупольці звинуватили продюсерів у брехні»	Користувачі й очевидці назвали фільм «максимальною неповагою», бо він показує, що в Маріуполі нібито були зв'язок, світло, евакуація — на їхню думку, брехня. Один із коментаторів сказав: «Цей фільм треба заборонити. Це плювок в душу всьому Маріуполю» (Воробей, 2023)
MRPL.CITY — «Зупинити "Юрика": мариупольці розповідають, чому не варто дивитися фільм про життя в облозі»	Люди, які пережили облогу, детально описують, чому сцени у фільмі — «не про реал» (темні бомбосховища без світла та води, втрата зв'язку, смерть, зруйновані будинки). Для них кіно — це зрада їхнього болю (MRPL.City, 2023c)
MRPL.CITY — «Глядачі перемогли — з фільму "Юрик" видалять всі згадки про Маріуполь»	Через критику та обурення мариупольців творці вирішили змінити фільм: прибрати згадки про місто, евакуацію, конкретні реалії, аби він уже не позиціонувався як «історія Маріуполя» (MRPL.City, 2023d)
Suspilne.Media — «Фільм "Юрик" прибрати з усіх платформ, щоб видалити згадки про Маріуполь»	Фільм критикують за невідповідність подіям: люди, які були в облозі, говорили, що не було ні світла, ні нормальних укриттів, ні гуманітарних коридорів — а у фільмі все виглядало інакше (Воробей, 2023; Горlach, 2023)

Таблиця 3. Приклади прямих коментарів і реакцій

Автор / хто говорить	Що сказано (цитата / суть)	Джерело
Євген Сосновський (фотограф і актор із Маріуполя)	«Комфортна ядро освітлена окрема кімната у підвалі з буржуйкою та настінними часами, <...> прямого зв'язку, <...> автівкою ОБСЄ» — такого, каже, «не було»: на його пам'ять — підвали були темні, без зв'язку, без нормальних умов	MRPL.CITY (2023b)
Інша мариупольчанка (коментаторка під фільмом)	«Це просто <...> піар на нашому горі» — після того, як її коментар був заблокований / видалений. Вона назвала показ фільму «нечесним» по відношенню до тих, хто пережив облогу	MRPL.CITY (2023b)
Олена (переселенка, яка пережила блокаду)	«Ми ховалися у підвалі. <...> Темний підвал. Один на всіх! <...> Свічок був дефіцит — ми запалювали їх, тільки коли ходили в окремий куточок. <...> А ще <...> лежала померла жінка, і на балконах теж — мертві» — описує, як насправді було під час блокади. І каже, що «не варто дивитися "Юрика"»	MRPL.CITY (2023b)
Анна Овчаренко (переселенка, виїхала 16 березня)	«Ми були чорніше землі, знесилені та морально вбиті від жаху пережитого та побаченого. Це було пекло на землі...» — на її думку, фільм не передає правди	MRPL.CITY (2023b)
Микола Осиченко (волонтер, громадський діяч)	«Ви відбілюєте репутацію ОБСЄ. <...> Цей фільм <...> побачать іноземці. <...> Вони думатимуть, що було все ось так. <...> Але насправді — там було пекло. <...> Там було суцільне пекло, смерть. <...> Цей фільм потрібно зняти з прокату»	MRPL.CITY (2023b)

Гостра й емоційно насичена реакція глядачів на фільм «Юрик» яскраво проявилась у численних публікаціях національних медіа, таких як MRPL.CITY, УНІАН, Суспільне Медіа тощо, що засвідчили винятковий рівень залучення аудиторії, насамперед очевидців блокади та переселенців із Маріуполя. У своїх відгуках вони визначали стрічку як «спотворення правди» та «знецінення болю», підкреслювали невідповідність між особистим травматичним досвідом і кінематографічним образом подій. Ключові елементи фільму — освітлені та облаштовані підвали, наявність зв'язку, евакуаційні автобуси чи сцени відносного

спокою — спровокували обурення, оскільки не віддзеркалювали реального стану виживання під час облоги. За матеріалами MRPL.CITY (2023a; 2023b), мариупольці не лише публічно засудили фільм, а й ініціювали флешмоб і петицію з вимогою зняти стрічку з показу. У коментарях, які зафіксували видання УНІАН та Суспільне, користувачі називали кіно «плювком в душу всьому Маріуполю». Такі вислови свідчать про глибоку емоційну реакцію глядачів на художній контент, що відображає їхній особистий травматичний досвід і колективну пам'ять про облогу. Реакція мала безпосередні наслідки: під тиском громадськості

⁴ Про це можна читати в таких джерелах: Encyclopaedia Britannica. (2025). *The Deer Hunter*. Britannica. Доступно за: <https://www.britannica.com/topic/The-Deer-Hunter>

автори погодились внести зміни до фільму — видалити згадки про Маріуполь і прибрати конкретні реалії окупації (MRPL.CITY, 2023d; Горлач, 2023). У такий спосіб аудиторія не виступила пасивним реципієнтом, а проявила себе як активний коректор нарративу, доводячи, що в умовах воєнної травми суспільство вимагає від мистецтва максимально етичної й емоційної автентичності.

Фактично глядацька реакція на фільм «Юрик» вийшла за межі звичайного емоційного невдоволення й набула рис громадянського культурного опору, спрямованого на захист правди про пережиту травму. У центрі протестів маріупольців лежала не стільки естетична оцінка твору, скільки прагнення відстояти автентичність власного досвіду та моральну справедливість у репрезентації історичних подій. За повідомленнями MRPL.CITY (2023b) та *Суспільне Медіа* (2023), учасники обговорень і ініціатив, зокрема автори петицій і флешмобів, наголошували, що головною проблемою фільму є неправдивість образу облоги Маріуполя. Тому їхні вимоги вилучити з картини згадки про місто, переглянути сюжети й титри слід розглядати як спробу відновити символічний контроль над нарративом про власну історію. Цей громадський рух уособлює феномен, який у сучасній культурології трактують як боротьбу за етичну автентичність пам'яті (*memory authenticity*). Для глядачів, що пережили облогу чи втрату дому, фільм перетворився на виклик не лише емоційному спокою, а й колективному праву на правду — праву, щоби трагедію Маріуполя не естетизували й не спрощували. Таким чином, протест проти «Юрика» можна інтерпретувати як прояв посттравматичної культурної ініціативи, де суспільство бореться за збереження достовірності історичного досвіду в національній культурній пам'яті.

Отже, протест навколо українського фільму «Юрик» свідчить, що сучасне суспільство розглядає екранні репрезентації не лише як мистецтво, а як інструмент збереження або переключення історичної правди.

Реакція творців фільму «Юрик» на хвилю суспільної критики продемонструвала спробу переосмислити власну творчу відповідальність і здійснити часткову корекцію нарративу під впливом публічного обурення. Як повідомляє УНІАН (Пянтковський, 2023), одна з авторок публічно наголосила, що стрічка є художнім, а не документальним твором, і вибачилась перед мешканцями Маріуполя, підкреслюючи, що метою фільму було передати емоційний досвід, а не відтворити фактичну історію. Разом із тим, за даними *Suspilne.Media* та *Mind.ua*, продакшн ухвалив рішення тимчасово зняти фільм з окремих платформ, внести зміни до його фінальної версії, зокрема видалити прямі згадки про Маріуполь і реалії окупації. Така позиція інтерпретується як спроба відновити баланс між свободою художнього висловлення й етичною достовірністю зображення воєнних подій, тобто пристосувати мистецький продукт до

суспільних очікувань щодо правдивості зображення травматичного досвіду. У науковому контексті цю реакцію можна розглядати як приклад «ретроспективного етичного редагування» (*ethical self-correction*) — митці, стикаючись із критикою посттравматичної аудиторії, коригують нарратив, визнаючи обмеження художньої свободи перед спільною пам'яттю та колективним болем.

Поряд із критичними оцінками фільм «Юрик» отримав низку позитивних відгуків і від кінокритиків, і від частини аудиторії. Деяким глядачам, особливо активним користувачам онлайн-платформ, імпонувала задумана авторами перспектива дитячого сприйняття війни, де історія розкривається через особистісний, емоційно-психологічний досвід, а не хронологічну реконструкцію бойових подій. Такий підхід, за їхнім сприйняттям, дає змогу акцентувати внутрішній світ цивільних, зокрема дітей, які стають безпосередніми свідками катастрофи, та водночас зберегти гуманістичне звучання фільму. Деякі критики наголошували, що «Юрика» слід розглядати не як документальну реконструкцію, а як художню інтерпретацію воєнного досвіду, у якій припустимі узагальнення, символізм і метафоричні засоби. Окремі відгуки в медіа й соціальних мережах підкреслювали виразну гру дитини-актора, що створила емоційне ядро фільму, та позитивно оцінювали спробу авторів привернути увагу міжнародної публіки до досвіду українських цивільних під час війни. Представники продакшну у своїх заявах також визнавали потребу корекції проекту, зокрема погодились внести зміни до титрів і додати дисклеймер, який уточнює художній характер зображених подій. Деякі культурні оглядачі, як повідомляють українські ЗМІ (Горлач, 2023), навіть відзначали, що після оновлення фільм матиме потенціал стати «доступнішим і зрозумілішим» для міжнародної аудиторії, адже емоційна оптика дитинства універсальна й виходить за межі локального контексту Маріуполя.

Імовірно, найбільш толерантною або навіть позитивною була реакція тих глядачів, для кого події, зображені у фільмі «Юрик», не мали безпосереднього автобіографічного виміру. Ця частина аудиторії могла сприймати стрічку передусім як емоційну гуманістичну історію, а не як реконструкцію конкретних історичних фактів. Відсутність власного травматичного досвіду давала їм можливість оцінювати фільм крізь призму загальнолюдських тем: втрати, дитячого страху, виживання, пошуку надії, а не крізь призму реалістичності деталей. З позиції естетичного сприйняття такі глядачі могли зосереджуватись на акторській грі, візуальному рішенні, музичному супроводі та загальному емоційному впливі сюжету, а не на перевірці правдивості відтворених подій. Саме тому у своїх відгуках користувачі онлайн-платформ і частина критиків оцінювали фільм як щирий, співчутливий і доступний для міжнародної аудиторії, здатний передати трагедію війни в символічній,

універсальній формі. Такий різний рівень залученості — між тими, хто пережив облогу особисто, і тими, хто сприймає її опосередковано — виявляє психологічний розрив між свідченням і художнім переживанням, який є типовим для медіарепрезентації колективної травми у воєнному контексті.

Станом на початок 2026 року фільм «Юрик» офіційно недоступний для публічного перегляду. Після хвилі суспільної критики — передусім із боку мешканців Маріуполя та переселенців, які звинуватили авторів у спотворенні реальних подій, — продакшн і телеканал СТБ ухвалили рішення тимчасово вилучити стрічку з відкритого доступу на цифрових платформах, зокрема з YouTube-каналу СТБ. Як повідомляли *Suspilne Media* та *MRPL.CITY*, фільм було знято для технічної та концептуальної переробки, яка передбачає вилучення прямих згадок про Маріуполь, евакуацію через ОБСЄ й інші елементи, що викликали обурення. Представники студії та продюсерка Тетяна Куц публічно підтвердили, що оновлена версія мала б зберегти художній задум, але позбутись конкретних географічних асоціацій. Станом на сьогодні оновлену версію «Юрика» не оприлюднено, і жодної офіційної дати повторного релізу виробник не оголошував. Таким чином, фільм перебуває в статусі знятого з показу, а дискусія довкола нього триває, залишаючи питання про новий формат дистрибуції відкритим.

Висновки. Відображення травматичних тем у мистецтві, зокрема в кінематографі, характеризується складною взаємодією між художньою умовністю та документальною правдою, що часто призводить до стирання меж між мистецьким образом і історичним фактом.

У дослідженні враховано висновки вчених (LaCapra, 2001; Saruth, 1996; Hirsch, 2012), де підкреслюється, що травматичний досвід неможливо передати без переосмислення, тож будь-яке мистецьке відтворення є інтерпретацією пам'яті. Теоретики пам'яті та наративу (Assmann, 2011; Huyssen, 2003; Ryan, 2003; Green & Brock, 2000) зазначають, що мистецтво функціонує як посередник між історичною подією і колективною пам'яттю, створюючи баланс між фактичною й емоційною правдою. У контексті воєнної травми аудиторія переживає чужий досвід як свій, і саме емоційна автентичність художнього твору забезпечує катарсичний ефект, спонукає до колективного осмислення подій, водночас посилюючи етичну напругу навколо таких наративів.

Особливо в контексті війни та геноцидних травм це стирання меж набуває етичного виміру. Будь-яке художнє спрощення або символічна дистанція можуть бути сприйняті як зрада пам'яті жертв, тоді як надмірна реалістичність — як повторне травмування. Таким чином, специфіка мистецького відображення травми полягає в постійній напрузі між репрезентацією і свідченням, між правом митця на інтерпретацію та правом суспільства на правду. У випадку українського

контексту, зокрема навколо фільму «Юрик», ця межа виявилась особливо тонкою, адже досвід війни є живою, незавершеною пам'яттю, і будь-яка художня спроба її осмислити автоматично вступає в діалог з етичною та історичною відповідальністю.

Особливість цього випадку в кінематографі полягає у створеній ним виняткової можливості для детального вивчення реакцій глядачів, коли травмована воєнними подіями аудиторія сприймає художню правду безпосередньо крізь призму власного досвіду, що дає можливість виявити, як поєднання емоційної автентичності й історичної точності формує сприйняття травматичних подій і моральну оцінку твору.

Покликання

- Баранівська, М. (2023, 1 вересня). Пристрасті навколо фільму «Юрик»: соцмережі обурені, депутат із Маріуполя просить МКПІП та РНБО дати оцінку стрічці. *Детектор медіа*. <https://detector.media/infospace/article/216340/2023-09-01-prystrasti-navkolo-filmu-yuryk-sotsmerezhi-obureni-deputat-iz-mariupolya-prosyt-mkip-ta-rnbo-daty-otsinku-strichtsi-karandiev-uzhe-vidreaguvav/>
- Буняк, В. (2023, 5 вересня). СТБ перепросив за поточну версію фільму «Юрик» і вилучив його з показу. Виробнику доручили «внести значні зміни». *Детектор медіа*. <https://detector.media/infospace/article/216460/2023-09-05-stb-pereprosyv-za-potochnu-versiyu-filmu-yuryk-i-vyluchyyogo-z-pokazu-vyrobnyku-doruchyly-vnesty-znachni-zminy/>
- Воробей, О. (2023, 31 серпня). Навколо військової драми «Юрик» розгорівся скандал: маріупольці звинуватили продюсерів у брехні. *UNIAN*. https://www.unian.ua/lite/kino/vokrug-voennoy-dramy-yurik-razgorelysa-skandal-mariupolcy-obvinili-prodyuserov-vo-lzhi-12377850.html#google_vignette
- Горлач, П. (2023, 4 вересня). З фільму «Юрик» обіцяють прибрати згадки про ОБСЄ, натомість додати документальні факти. *Suspilne.media*. <https://suspilne.media/culture/565035-komanda-filmu-urik-poobicala-pribрати-zgadki-pro-obshe-a-takoz-dopovnit-stricku-dokumentalnimi-faktami>
- Гулій, Н. (2023а, 31 серпня). «Плювок у душу всім маріупольцям»: українці обурені новим фільмом «Юрик». *24 канал*. https://kino.24tv.ua/yurik-film-2023-reaktsiya-mariupoltsiv-yurik-divititsya-onlayn_n2382946
- Гулій, Н. (2023б, 4 вересня). «Сподіваємось на розуміння»: автори «Юрика» звернулися до маріупольців і пообіцяли змінити фільм. *24 канал*. https://kino.24tv.ua/yurik-film-2023-divititsya-onlayn-zvernennya-komandi-strichki_n2384636
- Коробова, М. (2023, 3 вересня). Фільм про окупований Маріуполь «Юрик» викликав скандал у мережі: українці обурені сюжетом стрічки. *TCH*. <https://tsn.ua/glamur/film-pro-okupovaniy-mariupol-yurik-viklikav-skandal-v-merezhi-ukrayinci-obureni-syuzhetom-strichki-2402746.html>
- Кравчук, А. (2023, 31 серпня). Фільм про блокаду Маріуполя «Юрик» викликав гучний скандал: чи дійсно маріупольці винні у війні і що кажуть військові. *Обозреватель*. <https://news.obozrevatel.com/ukr/kino/film-pro-blokadu-mariupolya-yurik-viklikav-guchnij-skandal-chi-dijsno-mariupoltsi-vinni-u-vijni-i-scho-kazhut-vijskovi.htm>
- Куц, Т. (2023, 5 вересня). Заява компанії «Основа фільм» щодо зняття фільму [Press release].
- Луценко, Є., & Яковленко, К. (2023, 1 вересня). Мистецтвознавчу оцінку залишимо кінокритикам: реакція Ростислава Карандеєва на фільм «Юрик». *Суспільне Культура*. <https://suspilne.media/culture/563425-mistectvoznavcu-ocinku-zalisimo-kinokritikam-reakcia-rostislava-karandeeva-na-film-urik/>
- Перший Західний. (2023, 25 серпня). Фільм «Юрик» – це неправдива історія того, що відбувалось в Маріуполі | Алевтина Шеєцова [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=eA3iWfJ-RMk>

- Пянтковський, В. (2023, 2 вересня). Автори фільму Юрик звернулися до мешканців Маріуполя та заявили, що кінострічка є художньою. *kr.ua*. <https://kr.ua/ua/culture/a675840-avtori-filmu-jurik-zvernulisja-do-meshkantsiv-mariupolja-ta-zajavili-shcho-kinostrichka-je-khudozhnoju>
- Район.Культура. (2023). Маріуполя не буде: фільм «Юрик» зняли з показів і продовжили роботу над змінами сюжету. *kultura.rayon.in.ua*. <https://kultura.rayon.in.ua/news/630765-mariupolya-ne-bude-film-yurik-znyali-z-pokaziv-i-prodovzhili-robotu-nad-zminami-syuzhetu>
- Самойленко, А. (2023, 5 вересня). «Юрик»: що не так із серіалом про облогу Маріуполя та чому він має нас навчити. *Ліній берег*. https://lb.ua/culture/2023/09/05/573252_yurik_shcho_iz_serialom_pro.html
- СТБ. (2023a, 23 серпня). Спецпоказ до Дня Незалежності України на СТБ. <https://www.stb.ua/ua/2023/08/23/spetspokaz-dodnya-nezalezhnosti-ukrayiny-na-stb/>
- СТБ. (2023b, 25 серпня). Вечір Дня Незалежності українці провели разом зі СТБ: воєнна драма «Юрик» стала кращою програмою, а СТБ — лідером дня. *СТБ*. <https://www.stb.ua/ua/2023/08/25/vechir-dnya-nezalezhnosti-ukrayintsi-proveli-razom-z-stb-voyenna-drama-yuryk-stala-krashhoju-programoju-a-stb-liderom-dnya/>
- Чиченіна, Л. (2023). Ефект «Юрика». Пам'ятка для глядачів: як не наїстися лайна з телевізора. *Антоніна*. <https://antonina.detector.media/serialy/post/216415/2023-09-04-efekt-yuryka-pamyatka-dlya-glyadachiv-yak-ne-naistysya-layna-z-televizora>
- Яковленко, К. & Луценко, Є. (2023, 31 серпня). Фільм «Юрик» про хлопчика з Маріуполя викликав критику: чому місцевий депутат звернувся до РНБО та Мінкульту. *Suspilne.media*. <https://suspilne.media/culture/562965-film-yurik-pro-hlopcika-z-mariupola-viklikav-kritiku-comu-misecvij-deputat-zvernuvsa-do-rnbo-ta-minkultu/>
- Assmann, A. (2011). *Cultural memory and Western civilization: Functions, media, archives*. Cambridge University Press.
- Baranivska, M. (2023, September 1). Prystrasti navkolo filmu "Yuryk": sotsmerezhi obureni, deputat iz Mariupolia prosyt MKIP ta RNBO daty otsinku strichtsi [The controversy surrounding the film "Yuryk": social media in outrage, Mariupol MP asks that the MCU and NSDCU evaluate the film]. *Detektor media*. <https://detector.media/infospace/article/216340/2023-09-01-prystrasti-navkolo-filmu-yuryk-sotsmerezhi-obureni-deputat-iz-mariupolya-prosyt-mkip-ta-rnbo-daty-otsinku-strichtsi-karandiev-zuhe-vidreaguvav/>
- Bartsch, A., & Hartmann, T. (2017). The role of cognitive and affective challenge in entertainment experience. *Communication Research*, 44(1), 29–53. <https://doi.org/10.1177/0093650214565921>
- BBC News Ukraina. (2023, September 4). "Pliuvok u nashi dushi": chomu cherez film "Yuryk" pro Mariupol zdiinavsia halas ["A slap in our faces": Why the film "Yuryk" about Mariupol has caused such a stir]. *BBC News Ukraina*. <https://www.bbc.com/ukrainian/news-66708799>
- Buniak, V. (2023, September 5). STB pereprosyv za potochnu versiiu filmu "Yuryk" i vyluchyv yoho z pokazu. Vyrobynyku doruchyly "vnesty znachni zminy" [STB apologises for the current version of the film "Yuryk" and takes it off the air. Creators tasked with "making significant changes"]. *Detektor media*. <https://detector.media/infospace/article/216460/2023-09-05-stb-pereprosyv-za-potochnu-versiyu-filmu-yuryk-i-vyluchyv-yogo-z-pokazu-vyrobynyku-doruchyly-vnesty-znachni-zminy/>
- Caruth, C. (1996). *Unclaimed experience: Trauma, narrative, and history*. Johns Hopkins University Press. <https://doi.org/10.1353/book.20656>
- Cohen, J. (2001). Defining identification: A theoretical look at the identification of audiences with media characters. *Mass Communication & Society*, 4(3), 245–264. https://doi.org/10.1207/S15327825MCS0403_01
- Green, M. C., & Brock, T. C. (2000). The role of transportation in the persuasiveness of public narratives. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79(5), 701–721. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.79.5.701>
- Hirsch, M. (2012). *The generation of postmemory: Writing and visual culture after the Holocaust*. Columbia University Press. <https://doi.org/10.7312/hirs15652>
- Huyssen, A. (2003). *Present pasts: Urban palimpsests and the politics of memory*. Stanford University Press. <https://doi.org/10.1515/9781503620308>
- Igartua, J. J. (2010). Identification with characters and narrative persuasion through fictional feature films. *Communications: The European Journal of Communication Research*, 35(4), 347–373. <https://doi.org/10.1515/comm.2010.019>
- LaCapra, D. (2001). *Writing history, writing trauma*. Johns Hopkins University Press.
- Loftus, E. F. (1996). *Eyewitness testimony*. Harvard University Press. https://doi.org/10.1007/978-1-349-24483-6_46
- MRPL.City. (2023a, 27 серпня). Фільм «Юрик»: чому маріупольців обурило нова прем'єра. <https://mrpl.city/news/view/film-yurik-chomu-mariupoltsiv-oburila-nova-premera>
- MRPL.City. (2023b, 29 серпня). Як зняти з прокату фільм «Юрик»: маріупольці запускають флешмоб і створюють петицію. <https://mrpl.city/news/view/yak-znyati-z-prokatu-film-yurik>
- MRPL.City. (2023c, 31 серпня). Зупинити «Юрика»: маріупольці розповідають, чому не варто дивитися фільм про життя в облозі. <https://mrpl.city/news/view/zupiniti-yurika>
- MRPL.City. (2023d, 3 вересня). Глядачі перемогли: з фільму «Юрик» видалять всі згадки про Маріуполь. <https://mrpl.city/news/view/vidalennya-zgadan-pro-mariupol>
- Rowe, J. C., & Berg, R. (Eds.). (1991). *The Vietnam War and American culture*. Columbia University Press. <https://doi.org/10.7312/rowe94322>
- Ryan, M. L. (2003). *Narrative as virtual reality: Immersion and interactivity in literature and electronic media*. Johns Hopkins University Press.
- Tal-Or, N., & Cohen, J. (2010). Understanding audience involvement: Conceptualizing and manipulating identification and transportation. *Poetics*, 38(4), 402–418. <https://doi.org/10.1016/j.poe.2010.05.004>

References (translated and transliterated)

- "Yuryk". 24 kanal. https://kino.24tv.ua/yurik-film-2023-reaktsiya-mariupoltsiv-yurik-divitisiya-onlayn_n2382946
- Hulii, N. (2023, September 4). "Spodivaiemos na rozuminnia": avtory "Yuryka" zvernulyisia do mariupoltsiv i poobitsialy zminyty film ["We hope for your understanding": "Yuryk" filmmakers reach out to Mariupol residents and promise to change the film]. 24 kanal. https://kino.24tv.ua/yurik-film-2023-divitisiya-onlayn-zvernennya-komandi-strichki_n2384636
- Huysen, A. (2003). *Present pasts: Urban palimpsests and the politics of memory*. Stanford University Press. <https://doi.org/10.1515/9781503620308>
- Igartua, J. J. (2010). Identification with characters and narrative persuasion through fictional feature films. *Communications: The European Journal of Communication Research*, 35(4), 347–373. <https://doi.org/10.1515/comm.2010.019>
- Korobova, M. (2023, September 3). Film pro okupovanyi Mariupol "Yuryk" vyklykav skandal u merezhi: ukrainci obureni shchomuzheto strichky [The film "Yuryk" about occupied Mariupol sparks online controversy: Ukrainians outraged by the plot]. *TSN*. <https://tsn.ua/glamur/film-pro-okupovaniy-mariupol-yurik-viklikav-skandal-v-merezhi-ukrayinci-obureni-syuzhetom-strichki-2402746.html>
- Kravchuk, A. (2023, August 31). Film pro blokadu Mariupolia "Yuryk" vyklykav huchnyi skandal: chy diisno mariupoltsi vynni u viini i shcho kazhut viiskovi [The film "Yuryk" about the siege of Mariupol sparks a major controversy: Are people of Mariupol actually to blame for the war, and what do the military say]. *Obzrevatel*. <https://news.obzrevatel.com/ukr/kino/film-pro-blokadu-mariupolya-yurik-viklikav-guchnij-skandal-chi-diisno-mariupoltsi-vinni-u-vijni-i-scho-kazhut-vijskovi.htm>
- Kuts, T. (2023, September 5). Zaiava kompanii "Osnova film" shchodo zniattia filmu [Statement from the company "Osnova Film" regarding the removal of the film] [Press release].
- LaCapra, D. (2001). *Writing history, writing trauma*. Johns Hopkins University Press.
- Loftus, E. F. (1996). *Eyewitness testimony*. Harvard University Press. https://doi.org/10.1007/978-1-349-24483-6_46
- Lutsenko, Ye., & Yakovlenko, K. (2023, September 1). Mystetstvoznavchu otsinku zalyshymo kinokrytykam: reaktsiia Rostyslava Karandieieva na film "Yuryk" [We'll leave the art critique to film critics: Rostyslav Karandieiev's reaction to the film "Yuryk"]. *Suspilne Kultura*. <https://suspilne.media/culture/563425-mistectvoznavcu-ocinku-zalisimo-kinokrytykam-reakcia-rostyslava-karandeeva-na-film-urik/>
- MRPL.City. (2023a, August 27). Film "Yuryk": chomu mariupoltsiv oburyla nova premiera [The film "Yuryk": Why Mariupol residents are outraged by the new release]. <https://mrpl.city/news/view/film-yurik-chomu-mariupoltsiv-oburila-nova-premera>
- MRPL.City. (2023b, August 29). Yak zniaty z prokatu film "Yuryk": mariupoltsi zapuskaiut fleshmob i stvoriliu petytsiiu [How to get the film "Yuryk" pulled from cinemas: Mariupol residents launch flash mob and petition]. <https://mrpl.city/news/view/yak-znyati-z-prokatu-film-yurik>
- MRPL.City. (2023c, August 31). Zupynyty "Yuryka": mariupoltsi rozpovidaiut, chomu ne varto dyvytysia film pro zhyttia v oblozi [Stop "Yuryk": Residents of Mariupol on why it's not worth watching the film about life under siege]. <https://mrpl.city/news/view/zupynity-yurika>
- MRPL.City. (2023d, September 3). Hliadachi peremohly: z filmu "Yuryk" vydaliat vsi zghadky pro Mariupol [The viewers won: All mentions of Mariupol to be scrubbed from the film "Yuryk"]. <https://mrpl.city/news/view/vidalennya-zgadan-pro-mariupol-pershyy-zakhidnyi>
- Pershyi Zakhidnyi. (2023, August 25). Film "Yuryk" – tse nepravdyva istoriia toho, shcho vidbuvalos v Mariupoli | Alevtyna Shevtsova [The film "Yuryk" is a false story of what happened in Mariupol | Alevtyna Shevtsova] [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=eA3iWFJ-RMk>
- Piantkovskyy, V. (2023, September 2). Avtory filmu Yuryk zvernulyisia do meshkantsiv Mariupolia ta zaiavyly, shcho kinostrichka ye khudozhnoi ["Yuryk" filmmakers address Mariupol residents, clarify the film is fictional]. *kp.ua*. <https://kp.ua/ua/culture/a675840-avtory-filmu-jurik-zvernulisja-do-meshkantsiv-mariupolja-ta-zajavili-shcho-kinostrichka-je-khudozhnoju>
- Raion. Kultura. (2023). Mariupolia ne bude: film "Yuryk" znaly z pokaziv i prodovzhyly robotu nad zminamy siuzhetu [Mariupol is off the table: The film "Yuryk" pulled from theaters to work on plot changes]. *kultura.rayon.in.ua*. <https://kultura.rayon.in.ua/news/630765>
- Rowe, J. C., & Berg, R. (Eds.). (1991). *The Vietnam War and American culture*. Columbia University Press. <https://doi.org/10.7312/rowe94322>
- Ryan, M. L. (2003). *Narrative as virtual reality: Immersion and interactivity in literature and electronic media*. Johns Hopkins University Press.
- Samoilenko, A. (2023, September 5). "Yuryk": shcho ne tak iz serialom pro oblohu Mariupolia ta chomu vin maie nas navchyty ["Yuryk": What's wrong with the series about the siege of Mariupol and what it should teach us]. *Livyi bereh*. https://lb.ua/culture/2023/09/05/573252_yurik_shcho_iz_serialom_pro.html
- STB. (2023a, August 23). Spetspokaz do Dnia Nezalezhnosti Ukrainy na STB [Special Independence Day Screening on STB]. <https://www.stb.ua/ua/2023/08/23/spetspokaz-do-dnya-nezalezhnosti-ukrayiny-na-stb/>
- STB. (2023b, August 25). Vechir Dnia Nezalezhnosti ukrainci provely razom zi STB: voienna drama "Yuryk" stala krashchoiu prohramoiu, a STB — liderom dnia [Ukrainians spent Independence Day evening with STB: the war drama "Yuryk" was the top-rated program, and STB was the day's leader]. *STB*. <https://www.stb.ua/ua/2023/08/25/vechir-dnya-nezalezhnosti-ukrayintsi-provely-razom-z-stb-voienna-drama-yuryk-stala-krashhoyu-programoyu-a-stb-liderom-dnya/>
- Tal-Or, N., & Cohen, J. (2010). Understanding audience involvement: Conceptualizing and manipulating identification and transportation. *Poetics*, 38(4), 402–418. <https://doi.org/10.1016/j.poetic.2010.05.004>
- Vorobei, O. (2023, August 31). Navkolo viiskovoi dramy "Yuryk" rozghorivsia skandal: mariupoltsi zynuvatyly prodiuseriv u brekhni [A scandal broke out around the military drama "Yuryk": Mariupol residents accused the producers of lying]. *UNIAN*. https://www.unian.ua/lite/kino/vokrug-voennoy-dramy-yurik-razgorelysa-skandal-mariupolcy-obvinili-prodyuserov-vo-lzhi-12377850.html#google_vignette
- Yakovlenko, K. & Lutsenko, Ye. (2023, August 31). Film "Yuryk" pro khlopchyka z Mariupolia vyklykav krytyku: chomu mistsevyi deputat zvernuvsia do RNBO ta Minkultu [The film "Yuryk" about a boy from Mariupol draws criticism: Why a local MP appealed to the NSDCU and Ministry of Culture]. *Suspilne.media*. <https://suspilne.media/culture/562965-film-urik-pro-hlopchika-z-mariupola-viklikav-krytyku-comu-miscevyi-deputat-zvernuvsia-do-rnbo-ta-minkultu/>

Olena Rosinska

Kyiv National University of Economics named after Vadym Hetman, Ukraine

AUDIENCE REACTIONS TO THE FILM "YURYK": THE PERCEPTION OF THE FICTIONAL AND DOCUMENTARY IN THE CONTEMPORARY MEDIA SPACE

The relevance of this study is determined by the fact that contemporary war films increasingly combine fictional and documentary features, making fiction cinema a specific type of media content that elicits distinctive audience reactions. *Yuryk*, created to depict the fate of Ukrainian

children amid the tragedy of Mariupol, generated public debate, including criticism regarding the accuracy of portrayed events. Accordingly, the study examines audience responses to the film as media content and focuses on perception mechanisms that erase distinctions between fiction and documentary, as well as on the application of journalistic accuracy standards to a fictional film. The aim of the article is to identify the psychological, media-communicative, and cultural factors that led to the ambiguous audience reaction to the film *Yuryk*, as well as to analyze the boundaries between fictional and documentary truth in the perception of contemporary audiovisual content related to military themes. The methodological basis is a content analysis of reviews and viewer comments on social networks and online platforms, enabling the systematisation of positive, negative, and neutral reactions and the identification of criteria by which viewers assess the “reality” of depicted events and the artistic value of the film.

The study concluded that personal wartime experience, emotional involvement, and autobiographical proximity significantly influence viewers’ perception of the film not as a creative fiction but as a documentary account. Many responses from Mariupol residents and combatants point to discrepancies between the film and real events, emphasizing the need to consider journalistic standards even in fiction cinema.

The novelty of the study lies in a comprehensive analysis of the reception of a Ukrainian war-related fiction film through content-analysis methods, identifying patterns in the merging of fictional and documentary modes, and highlighting the erosion of boundaries between different types of media content.

Keywords: viewer; fiction film; documentary; war; media content; perception; journalistic standards; content analysis; ethical representation; *Yuryk*.

Стаття надійшла до редколегії 31.12.2025

Прийнято до публікації 24.03.2026

Опубліковано 31.03.2026